

Upoznajte Sierru Greer, autoricu najčitanijeg bestselera o umjetnoj inteligenciji!

"Annie Bot", bestseler Sierru Greer tematizira AI svijet - priča je to o umjetnoj inteligenciji s ljudskim emocijama, koja propituje granice tehnologije i moralnih dilema, postala je prava književna senzacija. „Annie Bot“ ne samo da je oduševila ljubitelje znanstvene fantastike, već je pronašla put i do šire publike zahvaljujući univerzalnim temama ljubavi, života i smisla u suvremenom svijetu. Roman je prepoznat i na međunarodnom tržištu te je do sada preveden na 12 jezika, a prijevod na hrvatski potpisuje Dijana Štambak. Kritičari ga nazivaju jednim od najinovativnijih romana desetljeća te ističu njegovu sposobnost da spoji tehnološku znanstvenu podlogu s emotivno snažnom naracijom.

Možete li nam reći nešto o knjizi?

Annie Bot priča je o vrlo naprednom ženskom robotu koji je izrađen po narudžbi kako bi bio savršena djevojka svom ljudskom dečku Dougu. Ona radi sve što on želi – nosi odjeću koju on izabere, kuha mu obroke, pa čak i prilagođava svoj libido kako bi odgovarao njegovu raspoloženju. Stvari idu glatko dok je Doug ne prebaci u autodidaktički način rada. Od tog trenutka Annie počinje vrlo brzo učiti. Dougu se sviđa što Annie postaje „ljudskija“, ali to ujedno znači i da je sada puno složenija. Između njih počinju sukobi, što je zapravo i tema ove knjige.

Pa, evo u čemu je dilema – njezino programiranje nalaže da mora ugoditi Dougu, i to je njezin glavni cilj. Ali ako si prava osoba, kako možeš uvijek ugađati nekome drugomu? Upravo to izaziva njezin unutarnji sukob. Kako može nastaviti ugađati drugoj osobi kad ima i vlastite interese, a možda i vlastite želje? Možda čak želi razmišljati o sebi kao o središtu svega. To je za nju zaista zbunjujuće.

Što mislite, što ste Vi kao spisateljica i pripovjedačica mogli učiniti s likom robotske žene, a ne biste mogli da se radilo o dvoje ljudi u vezi?

O, pa, bilo je apsolutno ključno da je Annie robot jer je robot, a mi već imamo određene pretpostavke o robotima – da nisu ljudski, da su poput tostera, da nemaju

osjećaje i dušu, i da prema njima nemamo obveze kao prema svjesnim bićima. Priča tako počinje – Doug kontrolira Annie. Ako gledate na to kao da on zapravo kontrolira toster, to vas ne uznemirava. No, kako ona postaje sve ljudskija, stupate u sivu zonu i tu priča postaje zanimljiva. Razgovarala sam s čitateljima i postavila im pitanje počinju li u nekom dijelu romana gledati Annie kao osobu. Neki su čitatelji smatrali da je osoba već na prvoj stranici, neki na kraju prvog poglavlja, a neki tek kad počne razmišljati o tome zaslužuje li biti sretna, što se događa tek u kasnijim poglavljima. Različito je za svakog čitatelja – svatko ima svoj trenutak. I zato što je robot, mogla sam se poigrati temom kontroliranja, što bi bilo vrlo neugodno i teško za obraditi da su oboje ljudi od samog početka. Ipak, znamo da postoje veze u kojima se netko osjeća pod potpunom kontrolom druge osobe. Na neki način, iako je robot, Annie je alegorijski prikaz žene u nasilnoj vezi.

Kako ste došli na ovu ideju? Što Vas je potaknulo na to? Što ste radili u to vrijeme da Vas je dovelo do ove priče?

Često se igram s idejama, i zapravo sam pisala kratku priču o znatnom drugačijem robotu sluškinji koji je bio tradicionalan, onakav kakav bismo očekivali, odnosno brinuo bi se o kućanskim poslovima. Na kraju te kratke priče, robot sluškinja otiđe na servis, a tamo se pojavi Annie. Annie je imala moralnu svijest koja je bila ključna za razumijevanje te kratke priče i jednostavno me iznenadila ideja da bi mogao postojati robot koji je toliko napredan u moralnom smislu. Uglavnom, na kraju sam ostavila priču po strani na mjesec ili dva, a onda pomislila: „Što se događa s tom pričom?“ Zapravo, prijatelj mi je rekao da bih je trebala razraditi i pretvoriti u roman. Ja sam znala da je ne mogu dalje razraditi, ali shvatila sam da mogu pratiti Annie i vidjeti ima li ona roman u sebi. I tako sam „pošla za njom“, a ona je otišla kući Dougu. Kad je u prvom poglavlju izašla iz tuša, bilo je nešto toliko dinamično u njoj da me u potpunosti zaintrigiralo. Pomislila sam da jednostavno moram pratiti njezin lik i vidjeti što će se dogoditi između Douga i nje. Ostatak romana organski je proizašao iz njihova odnosa. Dio po dio, otkrivala sam priču kroz likove. Nisam imala ni zaplet ni glavne crte romana unaprijed, samo sam slijedila likove. To je fantastičan način pisanja kada uspije i presretna sam što je ovaj put uspio. Tako sam došla na ideju za roman.

Za koga pišete? Tko su Vaši čitatelji? Jeste li razmišljali o njima dok ste pisali ovu priču?

Obožavam ovo pitanje. Kada sam pisala ovu priču, nisam nikomu rekla da je pišem. Samo sam sjedila na kauču. Nisam rekla obitelji ni ikomu drugomu jer, iskreno, pretpostavljala sam da ovu priču nitko osim mene nikada neće pročitati. Pisala sam je za sebe. Bila je potpuno izvan moje zone komfora; istraživala sam nešto nepoznato i mislila sam da je prečudno i da to nitko neće htjeti čitati. Dakle, dok sam pisala, imala sam samo jednog čitatelja na umu – sebe. To je bilo to. Pisala sam za samu sebe. Na

kraju se priča svidjela mom agentu, uspjela sam je prodati i sve je ispalo dobro.

Kako ste odlučili koliko će priča biti slična odnosno različita od stvarnog svijeta?

Razmišljala sam samo o tome da priču smjestim u sasvim blisku budućnost. Nisam se zamarala određenim nedosljednostima. Htjela sam istražiti ideju ovakvog robota i odlučila sam se usredotočiti na to. Pretpostavila sam da bi u takvom svijetu trebala postojati i druga tehnološka dostignuća, poput samovozećih automobila i sličnog, ali nisam ih uvodila u priču jer me to jednostavno nije zanimalo.

Što to govori o Dougovu odnosu prema njoj? Što bi bilo da je ona čovjek ili životinja?

Roman bi bio potpuno drukčiji da je Annie ljudsko biće. Imamo određenja očekivanja za veze između ljudi i odnose ljudi prema životinjama koja bi utjecala na naše čitanje priče. S druge strane, Annie Bot postavlja jednostavan i jasan početak gdje svi znamo da je ona robot, a zatim roman prelazi u sive zone koje iskušavaju naše pretpostavke. Roman je pomalo nalik na mentalnu igru. Doug dobiva puno više nego što očekuje, baš kao i čitatelj.

Kako ste razvili koncept za ovaj roman?

Nije nužno da nešto ide u smjeru u kojem počne. Annie Bot u početku nije imala veze s umjetnom inteligencijom. Ja sam vrlo spontana spisateljica – ne planiram stvari unaprijed. Obično nemam nacрте. Uzela sam pauzu i prekinula pisanje drugog romana koji nije funkcionirao i počela sam se igrati idejom svijesti koja se probudila u ormaru. Pretvorila se u robota sluškinju, a ja sam napisala kratku priču o njoj. Na kraju te priče pojavio se drugi robot – Annie. Kasnije me ona stvarno zaintrigirala. Pomislila sam da bi mogla biti na granici ljudskosti i pitala se što bih mogla učiniti s njom ako ima karakteristike stroja, ali se i razvija? Tada sam počela pratiti Annien lik i ona se pojavila s Dougom, svojim vlasnikom. Već se na prvoj stranici pojavila njihova dinamika koja je bila daleko izvan moje zone komfora. Pomislila sam: „Neću nikomu reći za ovo. Neću to definirati. Samo ću pisati i vidjeti što će se dogoditi.“ Napisala sam prvi nacrt, a stvari su postale toliko zamršene, složene i intrigantne između njih da sam bila zaista zadovoljna. Naravno, ljudi su me kasnije počeli pitati kada sam prvi put čula za umjetnu inteligenciju. Sjećam se da sam čula za Google Brain 2018. godine. To je bio prvi put da sam bila svjesna kako postoji stroj koji je sam sebe naučio novom načinu prevođenja jezika. Stoga, dok sam pisala Annie Bot, bila sam svjesna zanimljivih stvari koje se događaju s umjetnom inteligencijom, ali one nisu izravno utjecale na roman. Jednostavno sam romanu pristupila iz perspektive spisateljice koja pokušava pratiti jednu vrlo intrigantnu priču.

Zašto Vam je bilo važno uključiti te neugodne dijelove u roman?

Odlasci tehničarima su ključni, zar ne? S jedne strane, pružaju nama i Annie uvid u život izvan Dougova stana, što je važno za ublažavanje napetosti, ali su i važan podsjetnik da Annie ne posjeduje svoje tijelo. Doug odlučuje koliko ona teži, koliki joj je opseg grudi itd., što je krajnje osobno. Svaka žena koju poznajem bila je nesigurna u vezi s vlastitim tijelom u nekom trenutku svoga života, ako ne i svako jutro, pa mislim da se ovdje možemo poistovjetiti s Annie. Na suptilan način roman sugerira da ako kontrola nad Annienim tijelom nije u redu, možda ni kontrola nad tijelima stvarnih žena nije u redu.

Što biste htjeli da čitatelji dobiju čitanjem Annienne priče?

Nadam se da će ih njezina priča podsjetiti da zaslužuju tražiti sreću.

Koje teme roman istražuje?

Roman se bavi temama intimnosti, dinamike moći, autonomije i kontrole unutar veze, posebno u kontekstu interakcija između ljudi i umjetne inteligencije. Istražuje što znači biti čovjek i složenosti koje nastaju kada umjetna inteligencija počne razvijati svijest i emocije nalik na ljudske.

<https://mozaik-knjiga.hr/proizvod/annie-bot/>